

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2019

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 7

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1 Արաբները ո՞ր թվականին լուծեցին Վարդանակերտի պարտության վրեժը.

- 1) 708 թ.
- 2) 725 թ.
- 3) 703 թ.
- 4) 705 թ.

2 Ե՞րբ է թուրքական 10-հազարանոց բանակը չերքեզների ավազակային ջոկատների ուղեկցությամբ արշավել Ջեյթունի վրա.

- 1) 1864 թ.
- 2) 1863 թ.
- 3) 1860 թ.
- 4) 1862 թ.

3 Ե՞րբ է ՀՅԴ-ն պաշտոնապես խզել իր հարաբերությունները երիտթուրքերի հետ.

- 1) 1911 թ. մայիսին
- 2) 1908 թ. հուլիսին
- 3) 1912 թ. հոկտեմբերին
- 4) 1912 թ. մայիսին

4 Ե՞րբ է գրի առնվել հայերի ծագման մասին վրացական ավանդազրույցը.

- 1) IX-XI դարերում
- 2) XI-XIII դարերում
- 3) V-VI դարերում
- 4) VII-VIII դարերում

5 Ե՞րբ են մոնղոլները գրավել Լոռե և Շամքոր քաղաքները.

- 1) 1243 թ.
- 2) 1244 թ.
- 3) 1236 թ.
- 4) 1242 թ.

6 Ե՞րբ ընդունվեց ԽՍՀՄ կառավարության որոշումը սփյուռքահայերի ներգաղթը Խորհրդային Հայաստան իրականացնելու մասին.

- 1) 1945 թ. դեկտեմբերի 17-ին
- 2) 1945 թ. նոյեմբերի 21-ին
- 3) 1946 թ. մարտի 16-ին
- 4) 1946 թ. նոյեմբերի 21-ին

7

Պետոս գորավարը Ե՞րբ մտավ Հայաստան և գործով շարժվեց դեպի Տիգրանակերտ.

- 1) 62 թ.
- 2) 64 թ.
- 3) 58 թ.
- 4) 61 թ.

8

Ե՞րբ է Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հանդիսավորապես բացվել համալսարանը.

- 1) 1921 թ. հունվարի 16-ին
- 2) 1920 թ. հունվարի 31-ին
- 3) 1919 թ. մայիսի 16-ին
- 4) 1920 թ. հունիսի 31-ին

9

Ո՞ր գավառը չէր մտնում ռուս-թուրքական 1877-1878 թթ. պատերազմից հետո ձևավորված Կարսի մարզի մեջ.

- 1) Կարս
- 2) Ալաշկերտ
- 3) Օլթի
- 4) Կադզվան

10

Ո՞րն էր մինչև նոր սահմանադրության ընդունումը պետության իրավական կարգավիճակը որոշող հիմնական փաստաթուղթը Հայաստանում 1990-ական թթ. սկզբին.

- 1) Անկախության հռչակագիրը
- 2) ՀՀՇ-ի ծրագիրը
- 3) ՀԽՍՀ սահմանադրությունը
- 4) «Ղարաբաղ» կոմիտեի ծրագիրը

11

Թվարկված մտավորականներից ո՞վ չի հանդիսացել 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի օրերին ռուսական արքունիք ներկայացված Հայաստանի ազատագրության նախագծի հեղինակ.

- 1) Հովսեփ Արղությանը
- 2) Ալեքսանդր Խուդաբաշյանը
- 3) Խաչատուր Լազարյանը
- 4) Կարապետ Արղությանը

12 Ո՞ր գավառում էր Բագավանի տաճարը.

- 1) Արտազ
- 2) Բագրևանդ
- 3) Դարանաղի
- 4) Եկեղյաց

13 Որտե՞ղ է կառուցվել Սամուսատ քաղաքը.

- 1) Փոքր Հայքում
- 2) Կոմմագենեում
- 3) Շոփքում
- 4) Կապադովկիայում

14 Ո՞ւմ կողմից է արվել «առանց հապաղելու հաց տրամադրել Կարմիր բանակին» կոչը.

- 1) Ռազմհեղկոմի
- 2) ՉԵԿԱ-ի
- 3) ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի
- 4) Ժողկոմխորհի

15 Ո՞վ էր գլխավորում 484 թ. Հայաստան ներխուժած պարսկական զորքերին.

- 1) Նիխորը
- 2) Սուրենը
- 3) Ատրվշնասպը
- 4) Հազարավուխտը

16 Ո՞րն է ՀՀ-ի երկրորդ բարձր լեռնագագաթը.

- 1) Կապուտջուղ
- 2) Սիփան
- 3) Արագած
- 4) Թոնդուրեկ

17 Ո՞ր դեպքի կապակցությամբ են պատմիչի հետևյալ խոսքերը.

«Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուձին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:

- 1) Հայաստանում մարզպանության հաստատման
- 2) Արտաշեսյան թագավորության անկման
- 3) ավատատիրության հաստատման
- 4) Արշակունյաց թագավորության անկման

18

Ո՞ւմ գահակալման հետ կապված է հռոմեական պատմիչը նշել, թե «...Արևելքում իրենց ամենից շատ հոգսեր են պատճառել հայերը»:

- 1) Արտավազդ III-ի
- 2) Արտաշես II-ի
- 3) Տիգրան II-ի
- 4) Տիգրան IV-ի

19

Ի՞նչ էր կոչվում Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչն Աքեմենյան տիրապետության օրոք.

- 1) ստրատեգոս
- 2) հյուպարքոս
- 3) սատրապ
- 4) մարզպան

20

Թվարկվածներից ո՞րը Կիլիկիայի հայկական պետության կառավարման գլխավոր մարմնի՝ արքունիքի կառուցվածքային բաղադրատարրերից չէր.

- 1) արքունի խորհուրդ
- 2) բարձրագույն դատական ատյան
- 3) գործակալություններ
- 4) պետական խորհուրդ

21

Թվարկվածներից ո՞րը 571-572 թթ. հակապարսկական ապստամբության պատճառներից չէ.

- 1) վարչական ու կրոնական ճնշումների ուժեղացումը
- 2) հայ բնակչության հարստահարության շարունակումը
- 3) հարկերի ու տուրքերի ծանրացումը
- 4) պարսից արքայի կողմից սեպուհներին հողեր ժառանգելու իրավունքի շնորհումը

22

Ինչո՞ւ արգելվեց հայկական մեհենագրության կիրառումը.

- 1) քանի որ այն դժվար էր կիրառել
- 2) քանի որ հունարենն ու ասորերենը ավելի լայն տարածում գտան ժողովրդի շրջանում
- 3) քանի որ ստեղծվել էր հայոց այբուբենը
- 4) քանի որ քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակվելուց հետո արգելվեց նախորդ կրոնը

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Ծումբի ճակատամարտը
- բ. Տայքի միացումը Բյուզանդիային
- գ. Անիի Սմբատաշեն պարիսպների կառուցումը
- դ. Աշոտ III-ին թագադրելու հանդիսությունները
- ե. Տայքի Դավիթ Կյուրապաղատի մահը
- զ. Անիի Աշոտաշեն պարիսպների կառուցումը

- 1) գ, դ, գ, ա, բ, ե
- 2) դ, գ, գ, ե, ա, բ
- 3) դ, գ, գ, ա, բ, ե
- 4) դ, գ, գ, ա, ե, բ

24

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Արդինի-Մուսասիր երկրի ներառումը Վանի թագավորության կազմում
- բ. «Նաիրի» մեկ միասնական պետական կազմավորման հիշատակումը
- գ. Տուշպա մայրաքաղաքի հիմնադրումը
- դ. Արամ Ուրարտացու դիմակայելն ասորեստանյան արշավանքներին

- 1) դ, բ, գ, ա
- 2) բ, գ, դ, ա
- 3) դ, բ, ա, գ
- 4) բ, դ, գ, ա

25

Կատարել համապատասխանեցում.

<i>Անուն</i>	<i>Փաստ</i>
1. Կարապետ Սիմոնյան	ա. հայկական 89-րդ դիվիզիայի հրամանատարը 1943 թ. փետրվարից
2. Սիմոն Զաքյան	բ. ԽՍՀՄ կրկնակի հերոս
3. Նելսոն Ստեփանյան	գ. Երկրորդ աշխարհամարտում առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
4. Գևորգ Վարդանյան	դ. հայկական 390-րդ դիվիզիայի հրամանատար
5. Նվեր Սաֆարյան	ե. Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
	զ. ԽՍՀՄ հերոս, լեգենդար հետախույզ

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-բ, 4-զ, 5-ա
- 2) 1-ե, 2-գ, 3-դ, 4-ա, 5-բ
- 3) 1-գ, 2-դ, 3-զ, 4-ա, 5-բ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-զ, 4-բ, 5-ա

26 Արտաշես I-ի՝ Մեծ Հայքին միացրած տարածքները համապատասխանեցնել ուղղությամբ.

1. արևելք	ա. Կարնո երկիր, Եկեղիք, Դերջան
2. հարավ	բ. Գուգարք
3. հյուսիս	գ. Ծովք, Կոմմագենե
4. արևմուտք	դ. Փայտակարան, Կասպեից երկիր
	ե. Տնորիք

- 1) 1-գ, 2-բ, 3-ե, 4-դ
- 2) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-ա
- 3) 1-դ, 2-բ, 3-ե, 4-գ
- 4) 1-ա, 2-ե, 3-բ, 4-դ

27 ՀՀ խորհրդարանական ընտրությունների համար «Միասնություն» դաշինքը կազմեցին.

- 1) «Ժառանգություն»-ը, ՀԺԿ-ն, ԲՀԿ-ն
- 2) Երկրապահ-կամավորականների միությունը, ԲՀԿ-ն, «Ժառանգություն»-ը
- 3) ՀԺԿ-ն, ՀՀԿ-ն, Երկրապահ-կամավորականների միությունը
- 4) ՀՀԿ-ն, ԲՀԿ-ն, Երկրապահ-կամավորականների միությունը

28 Ադրբեջանի հեղկումը «Լեռնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետության մաս ճանաչելու» հայտարարությամբ հանդես եկավ՝

- 1) 1920 թ. դեկտեմբերի 30-ին
- 2) 1920 թ. նոյեմբերի 30-ին
- 3) 1921 թ. նոյեմբերի 30-ին
- 4) 1921 թ. դեկտեմբերի 30-ին

29 Ե՞րբ է ստեղծվել Նոր Զուղայի հայկական տպարանը.

- 1) 1638 թ.
- 2) 1616 թ.
- 3) 1568 թ.
- 4) 1618 թ.

30 Որքա՞ն էր 1921-1936 թթ. Հայաստան ներգաղթածների ընդհանուր թիվը.

- 1) 51 հազար
- 2) 90 հազար
- 3) 23 հազար
- 4) 42 հազար

31

Ո՞ր պատմիչն է 363 թ. կնքված հռոմեա-պարսկական պայմանագիրն անվանել «ամոթալի».

- 1) Ամմիանոս
- 2) Ապպիանոս
- 3) Բուզանդ
- 4) Արիանոս

32

Ո՞ր փաստաթղթից են մեջբերված հետևյալ խոսքերը.

«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան-բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն»:

- 1) «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակից
- 2) Հայոց ազգային խորհրդի՝ Հայաստանի անկախության մասին կոչից
- 3) «Հաշտության և հողի մասին» հրովարտակից
- 4) «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ»-ից

33

Ո՞ր աշխատությունում են զետեղված հետևյալ խոսքերը.

«Խիզախությամբ եղեք, եղե՛ք նմանվողներ մեր նախահոր՝ քաջ Արամի որդիներին, որ միգուցե թե այդպիսով կարողանանք վերագտնել մեր հայրենիքն Արարատյան»:

- 1) Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն»-ում
- 2) «Հովսեփ Էմինի կյանքը և արկածները» գործում
- 3) «Որոգայթ փառաց»-ում
- 4) «Նոր տետրակ»-ում

34

Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշ իրավապաշտպանին.

- ա. պայքարում էր բնության և շրջակա միջավայրի պաշտպանության համար
- բ. անընդունելի էր համարում խորհրդային օրենքները և պաշտոնապես հռչակված արժեքները
- գ. խորհրդային իշխանություններից պահանջում էր պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ սահմանադրությունը
- դ. խորհրդային իշխանության դեմ զինված պայքար էր մղում
- ե. պայքարում էր մարդու իրավունքների պաշտպանության համար

- 1) գ, ե
- 2) գ, դ
- 3) բ, ե
- 4) ա, դ

35

Թվարկվածներից ո՞րն Արմֆանի ստեղծման պատճառ չէր.

- 1) միասնական գիտական կենտրոնի ստեղծման անհրաժեշտությունը
- 2) գիտատեխնիկական հեղափոխության ծավալումը
- 3) գիտահետազոտական հիմնարկների թվաքանակի աճը
- 4) գիտական աշխատանքների համակարգման անհրաժեշտությունը

36

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա. Հայհեղկոմի կողմից Հայաստանում պարենհարկ մտցնելը
բ. Անդրդաշնության (ԱԽՍՀԴՄ) ստեղծումը
գ. Վրաստանի խորհրդայնացումը
դ. Լեռնային Ղարաբաղի՝ ինքնավար մարզի կարգավիճակ ստանալը
ե. հայ-վրացական սահմանագատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը Թիֆլիսում
զ. Կարսի պայմանագրի կնքումը
- 1) ե
  - 2) դ
  - 3) բ
  - 4) գ

37

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Եղվարդի ճակատամարտը
բ. Էջմիածնի գաղտնի ժողովի գումարումը Հակոբ Ջուղայեցու գլխավորությամբ
գ. Բաղիշեցի վաճառական մահտեսի Շահմուրատի ժամանումը Փարիզ բանակ-
ցությունները շարունակելու համար
դ. Օրու ժամանումը Սպահան
ե. Դավիթ բեկի մահը
զ. Էրզրումի թուրք-պարսկական պայմանագրի կնքումը
- 1) դ, բ, գ, ե, ա, զ
  - 2) բ, գ, դ, ե, ա, զ
  - 3) գ, բ, դ, ե, զ, ա
  - 4) գ, ա, բ, ե, զ, դ

38

Րաբունիների անունները համապատասխանեցնել ուսումնագիտական կենտրոններին.

1. Նարեկավանք	ա. Հովհան Որոտնեցի
2. Անիի վարդապետարան	բ. Ներսես Լամբրոնացի
3. Նոր Գետիկ	գ. Մխիթար Գոշ
4. Գլաձոր	դ. Անանիա Նարեկացի
5. Տաթև	ե. Եսայի Նչեցի
	զ. Հովհաննես Իմաստասեր

- 1) 1-բ, 2-ե, 3-դ, 4-գ, 5-զ
- 2) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-ե, 5-զ
- 3) 1-դ, 2-գ, 3-գ, 4-ե, 5-ա
- 4) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-գ, 5-ա

39

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) 1988 թ. փետրվարի 20-ին ԼՂԻՄ մարզխորհրդի արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում դրված հարցը վերնագրված էր՝ «Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի Գերագույն խորհրդի միջնորդությունը՝ երկրամասը Ադրբեջանական ԽՍՀ-ից հանելու և Հայկական ԽՍՀ-ի կազմի մեջ մտցնելու մասին»:
- 2) 1920-ական թթ. ստեղծված գյուղացիական միացյալ տնտեսությունների ձևերից էին սովխոզները, արտելները, կոմունաները:
- 3) Մինչև 1991 թ. նոյեմբերի կեսերը նոր ինքնիշխան պետությունների ղեկավարների քննարկած միութենական պայմանագրի նախագծի վերջնական տարբերակում նոր միությունը բնութագրվում էր որպես «համադաշնային ժողովրդական պետություն»:
- 4) 1947 թ. ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը Նյու Յորքում կայացած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի նախաձեռնող կազմակերպությունը կոչվում էր Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդ:
- 5) 1987 թ. հունիսի 18-ին 1915 թ. հայերի ցեղասպանությունը դատապարտած մարմինը կոչվում էր Եվրոպական միություն:
- 6) Էջմիածնում հիմնված մշակութային-պատմական ինստիտուտը 1925 թ. վերափոխվելուց հետո կոչվեց Գիտության և արվեստի ինստիտուտ:

40

Գտնել սխալ պատասխանները:

Ինչո՞ւ 1918 թ. հնարավոր չէրավ պաշտպանել մեր հայրենիքի արևմտյան մասը.

- 1) Խորհրդային Ռուսաստանի բրեստյան պարտվողական քաղաքականության պատճառով
- 2) Ռուսաստանը պարտավորվել էր հայկական տարածքները հանձնել Թուրքիային՝ վճարելիք ռազմատուգանքի փոխարեն
- 3) մենշևիկների և մուսավաթականների հակահայկական դաշինքի պատճառով
- 4) հայկական կանոնավոր զորամասերի համալրումը դեռ չէր ավարտվել, և նրանց զգալի մասն էլ թիկունքում էր
- 5) Անտանտի երկրների՝ ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու պատճառով

41

Գտնել ճիշտ պնդումները.

- 1) Բուն Հայաստանում նույնպես հրաժարվեցին Սսի և Ադանայի ժողովների որոշումները կատարելուց:
- 2) Հայ հասարակության մեջ առաջացավ մի խմբավորում, որը փորձում էր Հայոց եկեղեցին միավորել քրիստոնեական մյուս եկեղեցիների հետ. այն ստացավ հակաունիթորներ անվանումը:
- 3) Երբ Օշին թագավորը և Կոստանդին Կեսարացի կաթողիկոսը փորձեցին իրագործել Սսի ժողովի որոշումները, հանդիպեցին հայ բնակչության համառ դիմադրությանը:
- 4) Ադանայում տեղի ունեցան բողոքի ցույցեր, որոնց մասնակիցները պահանջում էին հրաժարվել Սսի ժողովի որոշումները կենսագործելուց:
- 5) Եկեղեցիների միավորման հակառակորդների մի մասին ձերբակալում և աքսորում են Կահիրե, իսկ մյուսներին բանտարկում են:

42

Իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վախթանգ Գորգասալի գահակալության սկիզբը
- 2) Գյուտ կաթողիկոսի գահակալության սկիզբը
- 3) Հովսեփ Վայոցձորցու և Ղևոնդ Երեցի նահատակությունը
- 4) Պերոզի հրամանով Գյուտ կաթողիկոսի մեկնումը Տիգրան
- 5) Գյուտ կաթողիկոսի վերադարձը Տիգրանից և հաստատվելը Վանանդում
- 6) Ուրացյալ Վազգեն Բդեշխի սպանությունը

43

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) պետական լեզվի մասին օրենքի ընդունումը ՀՀ խորհրդարանի կողմից
- 2) Հայաստանի բոլշևիկյան կազմակերպությունների միավորումը և կենտրոնական ղեկավար մարմնի՝ Հայաստանի կոմիտեի (Արմենկոմ) ստեղծումը
- 3) Ալեքսանդր Խատիսյանի գլխավորած կառավարության հրաժարականը
- 4) հայ-վրացական պատերազմի ավարտը
- 5) «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորքեր մտցնելու մասին Թիֆլիսում հայ-վրացական համաձայնագրի ստորագրումը

--	--	--	--	--

Տարեթվերը համապատասխանեցնել Մեծ եղեռնի ժամանակ տեղի ունեցած իրադարձությունների հետ.

- ա. Օսմանյան տերության քաղաքացիների մուտքն ու ելքը կայսրությունից արգելող հատուկ օրենքի հրապարակումը
- բ. Վանի ազատագրումը
- գ. հայ զինձառայողներին հրամանատարական պաշտոններում նշանակելու արգելքը
- դ. Թալեաթի, Էնվերի և Նազըմի կողմից ստորագրված հայերի ոչնչացման հրամանի ուղարկումը Օսմանյան կայսրության նահանգային իշխանություններին
- ե. Ըստ վաղօրոք կազմված ցուցակների՝ ավելի քան 2300 մարդու կալանումը Կ. Պոլսում

- 1) 1915 թ. ապրիլի 7
- 2) 1915 թ. մայիսի 5
- 3) 1915 թ. ապրիլի 11 (նոր տոմարով՝ ապրիլի 24)
- 4) 1915 թ. փետրվարի 25
- 5) 1915 թ. ապրիլի 15
- 6) 1915 թ. ապրիլի 5

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	

Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց եկեղեցու նվիրապետական կառույցներից էր Աղվանից եկեղեցին, որի կաթողիկոսանիստ կենտրոնը XIV դարի վերջերից Գանձասարի վանքն էր:
- 2) Միայն XVI դ. առաջին կեսին են զեյթունցիները պարտավորվել օսմանյան իշխանություններին վճարել տարեկան որոշակի հարկ՝ պահպանելով իրենց ներքին ինքնուրույնությունը:
- 3) Տիգրան Մեծի տերության տարածքը կազմված էր երեք կարգի հատվածներից՝ բուն հայկական հողեր, հպատակ թագավորություններ և տնտեսական ու մշակութային ազդեցության ոլորտում գտնվող երկրներ:
- 4) Մինչև VIII դարի կեսերը Սասանյանները տարածաշրջանում վարում էին ծավալապաշտական քաղաքականություն:
- 5) Պապի վարած անկախ քաղաքականության արդյունքում Հայաստանից վտարվեցին բյուզանդական զորքերը:
- 6) Դվինի 554 թ. ժողովում ուղենշվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանական ինքնուրույնությունը:

Բ մակարդակ

46

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Որոշ ուսումնասիրողների կարծիքով Աստղիկը եղել է նաև ռազմի դիցուհի:
- բ. Հայաստանի քրմապետը նաև համարվում էր Մեծ դատավոր:
- գ. Հայաստանում Ք. ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «ուշ հելլենիստական» անունով:
- դ. Արամազդը երկրի և երկնքի արարիչ, մարդկանց բարօրություն, լիություն ու արիություն շնորհող աստվածն էր:
- ե. Վահագնը ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստվածն էր:
- զ. Հելլենիզմի դարաշրջանում հայոց մեջ տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- է. Զրադաշտականությունն իր բնույթով դուալիստական կրոն է:

- 1) բ, է, գ
- 2) ա, գ, է
- 3) բ, դ, է
- 4) ա, գ, զ

47

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. 1917 թ. մարտի 9-ին ժամանակավոր կառավարության կողմից Անդրկովկասում ստեղծած գործադիր իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասյան սեյմ:
- բ. Բոլշևիկների Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո Այսրկովկասում ստեղծված իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասարիատ:
- գ. Լոնդոնում դիվանագետներ Մ. Սայքսի ու Ժ. Պիկոյի միջև կնքված համաձայնագրով հիմնականում հայերից ստեղծված գորամիավորը կոչվում էր «Արևելյան լեգեոն» (Հայկական լեգեոն):
- դ. Ռուսաստանի ժամանակավոր կառավարության կողմից Արևմտյան Հայաստանի գլխավոր կոմիսար Ավերյանովին հասցեագրված գաղտնի փաստաթուղթը կոչվում էր «Ղեկավար հրահանգներ»:
- ե. 1906 թ. օգոստոսին Էջմիածնում հայ հասարակական շրջանակների հրավիրած ժողովը հայտնի է պատգամավորական Կենտրոնական ժողով անունով:
- զ. 1916 թ. մարտ-օգոստոս ամիսներին հայկական կամավորական ութ ջոկատներից վերակազմակերպված վեց կազմավորումները կոչվում էին հայկական հրաձգային գնդեր:

- 1) բ, գ, է
- 2) բ, դ, է
- 3) ա, դ, գ
- 4) ա, գ, զ

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Արցախից Ռուսաստան Հովսեփ Էմինի հեռանալու պատճառը Միմեոն Երևանցու և տեղի ուժերի կողմից նրան չօժանդակելն էր:
- բ. Ջեյթունի 1862 թ. ապստամբության ժամանակ զեյթունցիների հետ օսմանյան կառավարության փոխզիջման գնալու պատճառը Ռուսաստանի կողմից Թուրքիային պատերազմ հայտարարելու սպառնալիքն էր:
- գ. Թուրքիայի՝ Առաջին աշխարհամարտի մեջ ներքաշվելու գլխավոր պատճառը թուրք-ռուսական դարավոր հակամարտությունն էր:
- դ. 1914 թ. կնքված ռուս-թուրքական համաձայնագրի չիրագործվելու պատճառներից էր Բալկանյան առաջին պատերազմը:
- ե. Անգլիայի և Ֆրանսիայի կողմից 1915 թ. Դարդանեյի գործողությունը ձեռնարկելու պատճառը Կիլիկիայի և արաբական տարածքների գերմանական զորքերի ռազմակալման կասեցումն էր:
- զ. Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ ցարիզմի կողմից հայ կամավորական ջոկատների ցրման գլխավոր պատճառը հայերի անկախական ձգտումներն էին:
- է. Հայ ժողովրդի նկատմամբ Նադիր շահի ցուցաբերած դրական վերաբերմունքի պատճառներից էր հակառուսական պայքարում հայ բնակչության օժանդակությունը ստանալը:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, զ
- 3) բ, գ, է
- 4) ա, դ, զ

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Վարդանանց պատերազմի արդյունքը հայոց երկրի ներքին ինքնուրույնության պահպանումն էր:
- բ. Խաղխաղի ճակատամարտի հետևանքը պարսից զորավար Միհրանի քսանհազարանոց զորքի պարտությունն էր:
- գ. Հայ իշխանների միջև առաջացած տարաձայնություններին Սաջյան ամիրաների միջամտության առիթը՝ Նախճավան քաղաքի համար վեճն էր:
- դ. 1137 թ. Հովհաննես Կոմնենոս կայսեր՝ Կիլիկիա արշավանքի պատճառը Թորոս I-ին միջերկրածովյան շրջանից դուրս մղելն էր:
- ե. Անտիոքի իշխանի որդի Ֆիլիպին հայոց գահից զրկեցին նրա ոչ հայամետ քաղաքականության պատճառով:
- զ. 1243 թ. Միսի եկեղեցական ժողովի հետևանքը Քաղկեդոնի երկաբնակության դավանանքի ընդունումն էր:

- 1) բ, է, զ
- 2) ա, բ, գ
- 3) բ, դ, զ
- 4) ա, գ, դ

50

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամների դատավարությունը
- բ. «Հայրենասերների միություն» կազմակերպության հիմնադրումը
- գ. «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» խմբակի հիմնադրումը
- դ. Արմենական կուսակցության հիմնադրումը
- ե. «Վերակազմյալ հնչակյաններ» անունով Ա. Արփիարյանի թնի հանդես գալը
- զ. Համիդիե գնդերի ստեղծումը
- է. «Ազգային սահմանադրության» վավերացումը սուլթանական իշխանության կողմից
- ը. «Արևելյան թատրոնի» կազմավորումը Կ. Պոլսում
- թ. «Հայաստան» անվան գործածության արգելումը Աբդուլ Համիդ II-ի կողմից
- ժ. «Բարենպատակ ընկերություն» խմբակի հիմնադրումը

- 1) ը, է, ժ, գ, ա, թ, դ, բ, գ, է
- 2) է, ժ, ը, թ, գ, բ, ա, դ, է, գ
- 3) ը, է, ժ, գ, թ, բ, ա, դ, գ, է
- 4) է, ը, ժ, գ, ա, թ, բ, դ, է, գ

51

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Աբգար Թոխաթեցու գլխավորած պատվիրակության մեկնումը Վենետիկ
- բ. Նոր Զուղա բնակավայրի հիմնումը
- գ. Չալդրանի ճակատամարտը
- դ. Օսմանյան պետության հիմնադրումը Փոքր Ասիայում
- է. եկեղեցական ժողովի գումարումը Սեբաստիայում
- զ. շահ Աբասի կազմակերպած հայ բնակչության բռնագաղթը
- է. Սմբատ Արծրունու օծումը հայոց թագավոր
- ը. կաթողիկոսական աթոռի վերահաստատումը Ս. Էջմիածնում
- թ. Էջմիածնի գաղտնի խորհրդակցության հրավիրումը Ստեփանոս Մալմաստեցու կողմից
- ժ. օսմանների կողմից Կոստանդնուպոլսի գրավումը

- 1) ը, ժ, դ, է, գ, թ, է, գ, ա, բ
- 2) դ, ը, ժ, է, գ, թ, է, ա, գ, բ
- 3) ը, ժ, դ, գ, թ, է, է, ա, բ, գ
- 4) դ, ը, ժ, է, թ, գ, ա, է, գ, բ

Տիգրան Մեծի նվաճումներից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Մարաստանի գրավումը
- բ. Կապադովկիայի գրավումը
- գ. Վիրքի և Ադվանքի հպատակեցումը
- դ. Օսրոյենեի, Ադիաբենեի և Միգդոնիայի միացումը Հայոց թագավորությանը
- ե. Հրեաստանի և Նաբաթեա թագավորության կողմից Տիգրանի գերիշխանության ընդունումը
- զ. Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը
- է. Ծովքի միացումը Մեծ Հայքին
- ը. Ասորիքի գրավումը
- թ. Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին
- ժ. պարթևների թագավորանիստ Էկբատանի գրավումը

- 1) ը
- 2) ժ
- 3) ա
- 4) դ

Վանի թագավորության արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

1) Նրա օրոք տերության կառավարման ոլորտում համադաշնային կառավարման համակարգից սկսվեց անցում կատարվել կենտրոնացված պետության: 2) Նրան հաջողվեց բարեկամական և դաշնակցային հարաբերություններ հաստատել կիմերների հետ: 3) Նրա առաջնորդությամբ ստեղծվեց Վանի աշխարհակալությունը: 4) Նա է անցկացրել գրային բարեփոխումը Վանի թագավորությունում: 5) Նա կառուցեց 72 կմ երկարությամբ ջրանցք, որն օգտագործվում է մինչև օրս: 6) Նա Սևանա լճի ավազանում վերակառուցեց ամրոցներ և դրանք վերանվանեց Խալդի և Թեյշեբա աստվածների անուններով:	ա. Մենուա բ. Իշպուհինի գ. Սարդուրի II դ. Սարդուրի I ե. Ռուսա I զ. Արգիշտի I է. Ռուսա II

- 1) 1-բ, 2-գ, 3-զ, 4-դ, 5-ա, 6-ե
- 2) 1-զ, 2-զ, 3-է, 4-ա, 5-բ, 6-ե
- 3) 1-զ, 2-է, 3-զ, 4-բ, 5-ա, 6-ե
- 4) 1-զ, 2-է, 3-ա, 4-ե, 5-դ, 6-բ

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Սուրբ գրքի հայերեն թարգմանությունն անվանվել է Աստվածաշունչ:
- բ. Հայրենիք վերադարձող Մեսրոպ Մաշտոցին Արաքսի ափին մեծ հանդիսավորությամբ դիմավորել են Վռամշապուհ արքան, Սահակ Պարթև կաթողիկոսը, նախարարագունդ ավագանին՝ ժողովրդի բազմության հետ:
- գ. Մեսրոպ Մաշտոցը՝ հայ դպրության հիմնադիրը, գրել է հոգևոր ճատեր, երգեր, հատկապես շարականներ:
- դ. Մեսրոպ Մաշտոցը տառեր է ստեղծել նաև վրաց և Արաքսի ձախափնյա բուն Աղվանքի ցեղերից մագքութների համար:
- ե. Սահակ Պարթևի նամակով Մաշտոցը ներկայանում է բյուզանդական Թեոդոսիոս III-ին, ստանում է նրա համաձայնությունը Արևմտյան Հայաստանում ևս դպրոցներ բացելու համար:
- զ. Հայկական դպրոցներ բացելու առաքելությունը երկրի արևմտյան մասում Մաշտոցն իրականացնում է 415-419 թթ.:
- է. Առաջին բարձրագույն դպրոցը՝ վարդապետարանը, հիմնադրվել է Վաղարշապատում:

- 1) դ, ե, գ
- 2) գ, դ, ե
- 3) ա, բ, է
- 4) դ, գ, է

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. 1918 թ. հունվարին թուրքական զորքերը ներխուժել էին Արևելյան Հայաստան և Անդրկովկաս:
- բ. Գերմանիայի ներկայացուցիչ ֆոն Լոսովի խորհրդով Հայոց ազգային խորհրդի ներկայացուցիչներ Հ. Օհանջանյանն ու Ա. Զուրաբյանը մեկնեցին Բեռլին:
- գ. 1918 թ. մայիսի 27-ին հայտարարվեց Արևելակովկասյան մուսուլմանական հանրապետության անկախության մասին:
- դ. 1918 թ. մայիսի 30-ին Թիֆլիսի մամուլում Ավետիս Ահարոնյանի ձևակերպումով հրապարակվեց Հայոց ազգային խորհրդի կոչը:
- ե. Բաթումում 1918 թ. մայիսի 11-ին վերսկսված բանակցություններում թուրքական պատվիրակությունը գլխավորում էր Ք. Կարաբեքիր փաշան:
- զ. Բաթումի հաշտության բանակցություններում հայ պատվիրակները տեղեկացրին, որ իրենք հանդես են գալիս Հայոց ազգային խորհրդի անունից:
- է. Բաթումի պայմանագրով քեմալական կառավարությունն ընդունեց և ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը:
- ը. Նորահռչակ հայկական առաջին հանրապետության բարձրագույն օրենսդիր իշխանությունը կոչվեց Հայաստանի կառավարություն:

- 1) բ, գ, զ
- 2) դ, ե, գ
- 3) ա, դ, ը
- 4) բ, գ, է

Հայաստանի իշխանությունները Թիֆլիսի 1920 թ. օգոստոսի 10-ի համաձայնագրին կարևոր նշանակություն չէին տալիս, որովհետև՝

- ա. այն համարում էին ժամանակավոր:
- բ. երկրի արտաքին քաղաքականության գլխավոր նպատակը և Հայկական հարցի լուծումը կապում էին Սևրի պայմանագրի հետ:
- գ. մտածում էին, որ իրենք ստեղծված իրավիճակում այլ ելք չունեն:
- դ. նրանք հասկանում էին, որ Սևրի պայմանագիրը հնարավոր չէ իրագործել:
- ե. համոզված էին, որ եվրոպական հզոր պետությունների ջանքերով կիրագործվի Սևրի պայմանագիրը:
- զ. գերազնահատում էին Ռուսաստանի դերը տարածաշրջանային խնդիրներում:
- է. ենթադրում էին, որ դրանով կխոչընդոտեն քեմալա-բոլշևիկյան համագործակցության ամրապնդմանը:

- 1) բ, գ, է
- 2) դ, գ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) ա, բ, է

Կատարել համապատասխանեցում.

1. Ջակոմո (Հակոբ) Չամչյան	ա. «Անի» աշխատության հեղինակը
2. Հովհաննես Ադամյան	բ. «Ազգապատում» աշխատության հեղինակը
3. Լևոն Օրբելի	գ. ժամանակակից երկրաքիմիա գիտա-ճյուղի հիմնադիրը
4. Նիկողայոս Մառ	դ. ժամանակակից օրգանական լուսաքիմիայի հիմնադիրը
5. Մադաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյան	ե. Էվոլյուցիոն ֆիզիոլոգիայի հիմնադիրը
6. Նիկողայոս Ադոնց	զ. հեռավորության վրա գունավոր պատկեր հաղորդելու առաջին փորձը
	է. «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում» աշխատության հեղինակը

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-ե, 4-զ, 5-բ, 6-է
- 2) 1-դ, 2-զ, 3-ե, 4-զ, 5-ա, 6-բ
- 3) 1-դ, 2-զ, 3-ե, 4-ա, 5-բ, 6-է
- 4) 1-ե, 2-զ, 3-դ, 4-զ, 5-ա, 6-բ

Ընտրել սխալ պնդումները.

- ա. Օգտվելով Աքեմենյան վերջին տիրակալ Դարեհ III-ի՝ Մակեդոնացուց կրած պարտություններից՝ հայերը դեռևս Գավգամելայի ճակատամարտից առաջ հռչակում են Մեծ և Փոքր Հայքերի անկախությունը:
- բ. Պոմպեոսի կողմից Պոնտոսը ռազմակալվելուց հետո Միհրդատ Եվպատորը նահանջեց իր տերության հյուսիսային երկրամասերը, որտեղ էլ Ք. ա. 63 թ. ինքնասպանությամբ վերջ տվեց կյանքին:
- գ. Գահակալության վերջին շրջանում Տիգրան III-ը ձերբագատվեց Հռոմի միջամտություններից և, մերձենալով Պարթևստանին, սկսեց վարել ինքնուրույն քաղաքականություն:
- դ. Օգտագործելով պատեհ առիթը՝ պարթևական զինված ուժերը՝ թագաժառանգ Բակուրի հրամանատարությամբ, և նրան օժանդակող հայկական զորամասերը՝ Վասակ զորավարի գլխավորությամբ, հռոմեացիներին դուրս մղեցին Կիլիկիայից, Ասորիքից, Փյունիկիայից, Պաղեստինից և Հրեաստանից:
- ե. Հրահատ IV-ը հիանալի գիտակցում էր, որ Հայաստանից հետո Պարթևստանն է լինելու Հռոմի հաջորդ թիրախը, ուստի փոխեց իր վերաբերմունքը և ռազմական զգալի օգնություն տրամադրեց Հայաստանին:
- զ. Արտավազդ II-ը Կրասոսին առաջարկում էր պարթևների դեմ արշավել ոչ թե Հայաստանի հարավով, այլ Ասորիքի անապատներով՝ հուսալով երկիրը զերծ պահել հռոմեացիների ասպատակություններից:
- է. Խայտառակ ձևով պարտված Պետոսը սուտ լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն Ներոնը տեղեկացել էր, որ պարտված հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:
- ը. Հռոմեական կայսրությունում մղված գահակալական կռիվների ընթացքում չեզոքություն պահպանած հայոց Վաղարշ I թագավորը հաշտություն է կնքում հաղթանակած թեկնածուի և Հռոմի նոր կայսր Սեպտիմիոս Սևերոսի հետ:

- 1) դ, ե, է
- 2) ա, գ, ը
- 3) բ, գ, զ
- 4) ա, ե, ը

Բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. 1992 թ. դեկտեմբերին Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը, բայց նրա հետ դիվանագիտական հարաբերություններ չհաստատեց:
- բ. 1993 թ. մայիսի 18-ին հայ ազատամարտիկները մտան Լաչին:
- գ. 2007 թ. հունվարի 19-ին Ստամբուլում ահաբեկչության զոհ դարձավ «Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքը:
- դ. 2009 թ. հոկտեմբերի 10-ին Ցյուրիխում Հայաստանի Հանրապետության և Թուրքիայի միջև ստորագրվեցին «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունները:
- ե. 1992 թ. հունվարի 8-ին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ ընտրվեց 33-ամյա պատմաբան Արթուր Մկրտչյանը:
- զ. 1920-ական թվականների սկզբին ամենամարդաշատ հայկական գաղթօջախը Շվեդիայում էր:
- է. 1949 թ. օգոստոսին ՀՍԽՀ նախարարների խորհրդին առընթեր ներգաղթի կոմիտեն դադարեցրեց իր գործունեությունը:
- ը. 2015 թ. հունվարից ՀՀ-ն Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) լիիրավ անդամ է:

- 1) բ, դ, ե, է
- 2) ա, բ, գ, ը
- 3) բ, գ, գ, ը
- 4) գ, դ, ե, է

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Դվին, ապա Պարտավ կենտրոնով արաբների ստեղծած վարչաքաղաքական միավորը կոչվեց Արմինիա ամիրայություն:
- 2) Իշխան Դավիթ Սահառունուն Հերակլ կայսեր շնորհած աստիճանը կոչվում էր պատրիկ-կյուրապաղատ:
- 3) Բագրատունյաց Հայաստանում գործակալությունների մեջ կարևոր էին ինքնակալ միապետի, իշխանաց իշխանի և սպարապետի պաշտոնները:
- 4) Միջնաբերդի շուրջը տարածվող բուն քաղաքը կոչվում էր շահաստան:
- 5) Բագրատունիների օրոք բանակը բաղկացած էր արքունական և նախարարական գնդերից:
- 6) Ազդեցիկ իշխանավորների և բարձր հոգևորականների պալատները կառուցված էին շահաստան կոչվող թաղամասում, որտեղ կենտրոնացված էին նաև հարուստ վաճառականների շենքերը, շուկաները, հյուրանոցները և այլն:
- 7) Թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից կազմված գունդը կոչվում էր արքունական:
- 8) Տաշիր-Չորագետի թագավորության հիմնադիր Գուրգենը փախավ երկրից՝ գրկվելով իր հողային տարածքներից, որի համար էլ ստացավ «Անհողին» մականունը:

61

Թվարկվածներից որո՞նք 298 թ. Մծբինի պայմանագրի հետևանքներ չեն.

- 1) Ընդունվեց Միլանի հրովարտակը:
- 2) Հայաստանը թոթափեց Աքեմենյանների գերիշխանությունը:
- 3) Պարսից թագավոր Վաղարշ I-ը ճանաչեց Մեծ Հայքի անկախությունը:
- 4) Տրդատ III-ը վերջնականապես ճանաչվեց Մեծ Հայքի թագավոր:
- 5) Վերականգնվեց Հայոց աշխարհի ամբողջականությունը:
- 6) Տրդատ III-ը սկսեց զբաղվել երկրի հզորացմամբ և շինարարությամբ:
- 7) Արշակունիներն ամրապնդվեցին հայոց գահին:

62

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Հայ-վրացական զինակցության արդյունքում սելջուկների լծից ազատվեցին Հայաստանի կենտրոնական ու հարավային շրջանները:
- 2) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը զարգացած ավատատիրության շրջանում գոյություն ունեցող ավատատիրական մասնատվածությունն ու իշխանների կենտրոնախույս ձգտումներն էին:
- 3) Թեոդորոս Ռշտունուն ազատ արձակելու պատճառը Հայաստանը Բյուզանդական կայսրության ոլորտում պահելն էր:
- 4) Նախարարների հետ Տիրանի ունեցած բարդ հարաբերությունների հետևանքով կորուստներ կրեցին Արծրունյաց և Բզնունյաց նախարարական տոհմերը:
- 5) Ժառանգական նախարարական խոշոր հողատիրության աճի հետևանքով թագավորական հողատիրությունը կրճատվում և ամփոփվում էր Միջնաշխարհում գտնվող ոստանում:
- 6) Ավատատիրության խորացմամբ ծառայող ազնվականության հողատարածքները մասնատվում էին, ինչի հետևանքով մեծանում էին թագավորական, պետական հողերը:
- 7) Սելջուկների տիրապետության հաստատման հետևանքով Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին Երզնկայի, Տերիկի, Կեսարիայի և Ադանայի սելջուկյան իշխանությունները:

Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Բաքվի 26 կոմիսարները 1918 թ. սեպտեմբերի 15-ին գնդակահարվեցին անդրկասպյան էսեռական իշխանությունների և անգլիացիների կողմից:
- 2) Կիլիկիայում 1920 թ. սկզբներին ապրում էր 300 հազար հայ, սակայն տեղում հաստատված ֆրանսիական վարչությունը լուրջ քայլեր չձեռնարկեց հայերի անվտանգությունն ապահովելու համար:
- 3) Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր և կազմեց «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն»:
- 4) Մուղրոսի զինադադարից հետո Կիլիկիան զինագրավվեց ֆրանսիական զորքերի կողմից, իսկ 1919 թ. նոյեմբերին նրանց փոխարինեցին անգլիական զորքերը:
- 5) Կապիտան Արսեն Շահմազյանը 1919 թ. նոյեմբերին ժամանեց Գորիս և ստանձնեց Արցախի գեներալ-կոմիսարի պաշտոնը:
- 6) Արսեն Շահմազյանին գեներալ-կոմիսարի պաշտոնում փոխարինեց Սերգեյ Մելիք-Յուլյանը:
- 7) Բաքվի 1918 թ. ինքնապաշտպանության գործում մեծ դեր ունեցան գեներալ Նազարբեկյանը, Դրոն, Համազասպը, Գրիգորի Կորգանովը և ուրիշներ:
- 8) Այնթապի ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհրդի նախագահն էր հոգևոր առաջնորդ Պետրոս Սարաճյանը:
- 9) Մուղրոսի զինադադարից հետո Անդրկովկասում ամրապնդվեցին Անգլիայի դիրքերը:

Ընտրել սխալ փաստարկները.

- 1) 1918 թ. մարտի 1-ից ապրիլի 1-ը Տրապիզոնում Անդրկովկասյան Սեյմի և Թուրքիայի միջև ընթացել են բանակցություններ:
- 2) 1917 թ. մայիսի 2-11-ը կայացել է արևմտահայերի երկրորդ համագումարը Երևանում:
- 3) 1826 թ. սեպտեմբերի սկզբներին հայազգի գեներալ Վալերիան Մադաթովի զորագունդը հետ է գրավում Գանձակը:
- 4) 1827 թ. Գալուստ Շերմազանյանը թատերական շենքի վերածած իր երկհարկանի տանը բեմադրել է հայ և օտար դրամատուրգների պիեսներ:
- 5) 1829 թ. հունիսի 24-ին Ի. Պասկևիչի գլխավորած ռուսական հիմնական ուժերը գրավում են Հասան կալան:
- 6) 1891 թ. սկզբին կնքված համաձայնագրով Հնչակյան կուսակցությունը միացել է ՀՅԴ-ին:
- 7) 1918 թ. ապրիլի 6-8-ը Ալեքսանդրապոլում տեղի է ունեցել հայ ազգային-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցություն:
- 8) 1918 թ. ապրիլի 11-ից հունիսի 4-ը Անդրկովկասի իշխանությունները Բաթումում հաշտության բանակցություններ են վարել թուրքերի հետ:

65

Թվարկվածներից որո՞նք են խախտում 1918 թ. թուրք-հայկական պատերազմի դեպքերի տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) թուրքական զորքերի կողմից Սարիղամիշի գրավումը
- 2) Կարսի՝ առանց դիմադրության թուրքերին հանձնվելը
- 3) Ալեքսանդրապոլի գրավումը թուրքերի կողմից
- 4) Սասունցի Մանուկի և Մուշեղի գլխավորությամբ Ներքին Թալինի բերդի գրավումը
- 5) թուրքական զորքերի ներխուժումը Ջավախք հարավ-արևմուտքից
- 6) հայկական զորքերի կողմից Սարդարապատի հետգրավումը
- 7) Բաշ-Ապարանի ճակատում հայկական ուժերի վերջնական հաղթանակը
- 8) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի ավարտը
- 9) Շիրակում՝ Սոգյությունի (Սառնաղբյուր) ճակատում, հայկական ուժերի հաղթական կռիվների ավարտը

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խաչափայտի ազատագրումը և վերադարձը Երուսաղեմ
- 2) Արշակ Արշակունու մասնակցությունը բյուզանդական կայսեր դեմ կազմակերպված խռովությանը
- 3) Ներսեհ Կամսարականի ճանաչվելը հայոց իշխան բյուզանդական կայսեր կողմից
- 4) Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև «հավիտենական» կոչված հաշտության կնքումը
- 5) Կոմիտաս Մամիկոնյան ու Մաթեոս Ամատունի եպիսկոպոսների և Սմբատ Բագրատունու մասնակցությունը Տիգրանի ժողովին
- 6) «Հայոց մեծ թվականի» սահմանվելը

--	--	--	--	--	--

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ԼՂԻՄ-ի Հատուկ կառավարման կոմիտեի վերացումը
- 2) «Կոլցո» («Օղակ») ռազմական գործողության իրականացումը
- 3) բոլոր զինված ջոկատները ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժեր կոչելու մասին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի հատուկ որոշման ընդունումը
- 4) ՀՀ-ում վարչատարածքային նոր միավորների՝ 10 մարզերի ստեղծումը
- 5) «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 6) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը

--	--	--	--	--	--

68

Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել հայոց արքաների վերաբերյալ իրենց խոսքերին.

ա. «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմեացիների մեջ»:	1) Տակիտոս
բ. «Արմենիայի մեծագույն մասի տիրակալ»:	2) Արիանոս
գ. «Հռոմեացիները նրան ողջունեցին արքայավայել»:	3) Մովսես Խորենացի
դ. «Հայերը մնացին առանց թագավորի, անտերունչ»:	4) Ստրաբոն
ե. «Հայաստանն... աճել է Արտաշեսի ջանքերով... և ուստի այստեղ բոլորը միալեզու են»:	5) Պոլիբիոս
զ. «Սա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ»:	6) Հերոդոտոս
	7) Պլուտարքոս

ա	բ	գ	դ	ե	զ

69

Կատարել համապատասխանեցում.

ա. նեպից հրաժարվելու և կուլակությունը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականության անցումը	1) 1929 թ.
բ. գյուղմիասնարկի շրջանառության մեջ մտնելը Հայաստանում	2) 1921 թ.
գ. Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը	3) 1923 թ.
դ. ՀԿԵՄ-ի ստեղծումը	4) 1924 թ.
ե. Հայոց եկեղեցու կողմից Մեծ եղեռնի օրվա՝ ապրիլի 24-ի նշումն արգելող խորհրդային իշխանության հատուկ որոշման ընդունումը	5) 1936 թ.
զ. Ադասի Խանջյանի սպանությունը	6) 1930 թ.
	7) 1926 թ.

ա	բ	գ	դ	ե	զ

70

Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածը հրապարակվել է համատարած կոլեկտիվացման գործընթացն սկսվելուց հետո:
- 2) ՀՀ նախկին վարչապետ Ա. Խատիսյանը Պոտոսդամի կոնֆերանսի նախօրեին դիմել էր Ստալինին, Թրումանին, Չերչիլին և խնդրել լուծել հայ ժողովրդին հուզող՝ հայկական տարածքների վերադարձի հարցը:
- 3) Մադրասում 1836-1837 թթ. հրատարակվել է «Նոր բառգիրք Հայկազեան լեզուի» մեծարժեք բառարանը:
- 4) 1880-ական թթ. կեսերից պահպանողական և ազատական հոսանքներն իրենց սպառում են:
- 5) Ռուսաստանի կողմից Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հայկական մասն առաջին անգամ «Թուրքահայաստան» է կոչվել Ժամանակավոր կառավարության որոշմամբ:
- 6) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում պատերազմը 1917 թ. գարնանը թուրք-անդրկովկասյանից վերաճել է թուրք-հայկականի: